

KLÄDERNA GÖR MANNEN – ÄVEN I POLITIKEN

CECILIA GARME

*Skriften Land för hoppfulla tyder på en stilförändring – en ny image – hos moderaterna.
Det är i så fall ingen banal händelse utan en signal till omstörtande förändring.*

Först slår jag upp de tre kapitel som Lars Gustafsson har skrivit. (Förstås. Partimanifest är ingen lustläsning, inte ens för en statsvetare). Ett av dem beskriver en utflykt till Heidenstams Övralid vid Vättern. Det är ett fint litet stycke, mycket gustafssonskt med observationer klara som vatten och torra understatements.

Övralid är en plats jag själv har minnen ifrån. Jag besökte det ganska ofta då jag var lokalreporter på Östgöta-Correspondenten i Motala en sommar på 80-talet. Lustigt nog var det samma sommar som Lars Gustafsson fick Övralid-priset. Som utsiktsplats är Övralid oslagbart, som minnesmärke gåtfullt.

I Lars Gustafssons korta text symboliserar det konservatismen. Karo-

CECILIA GARME är doktorand i statsvetenskap, frilansjournalist och redaktör för den feministiska tidskriften *Bang*.

linersabeln ligger perfekt i besökarens hand, "som en väl avvägd tennisrack-et".

Den konservatism det anspelas på mellan raderna är dock inte Heidenstams utan välfärdsstatens. Och tillsammans med annan konservatism fördöms den, vänligt men bestämt. Rädslan för förändring är i själva verket roten till allt ont, konstaterar besökarna. När de lämnar Övralid liknar de platsen vid en hägring.

Erkänner delaktighet folkhemsbygget

Texten är en genial sammanfattning av den image moderaterna vill ge sig själva i manifestet *Land för hoppfulla*. Ett ömsint avståndstagande från på samma gång det egna gammalkonservativa arvet och den socialdemokratiska välfärdsstatskonservatismen. Här har moderaterna plockat upp tråden från Mauricio Rojas och erkänner sin delaktighet i folkhemsbygget (som för övrigt finns obönhörligt dokumenterad, inte minst i Emil

Uddhammars avhandling *Partierna och den starka staten*.)

Och mer än så. Moderaterna uttrycker en viss sympati för det som byggdes. Välfärdsstaten hade inte alltid fel, men nu måste den moderniseras, heter det (s 71 och 72).

Moderaterna har uppenbarligen gjort ett retoriskt vägval. Det finns de som har uppmanat partiledningen att undvika ordet 'modernisera' om välfärdsstaten helt och hållet, eftersom det skulle implicera att välfärdsstatliga arrangemang vid någon tidpunkt faktiskt var moderna och därmed bra – se exempelvis Fredrik Haage om arbetsrätten i *Svensk Linje* 5/6 1996. Men av den strategin syns i manifestet ingenting. Här sägs knappast ett enda ont ord om det socialdemokratiska partiet eller vänsterväljare i allmänhet. Det grävsta jag hittar är att "det ligger något aningslöst i många svenskars relation till välfärdsstaten" (s 82), vilket ingen kan betrakta som ett slag under bältet. Tvärtom rymmer manifestet åtskilliga fiffiga formuleringar.

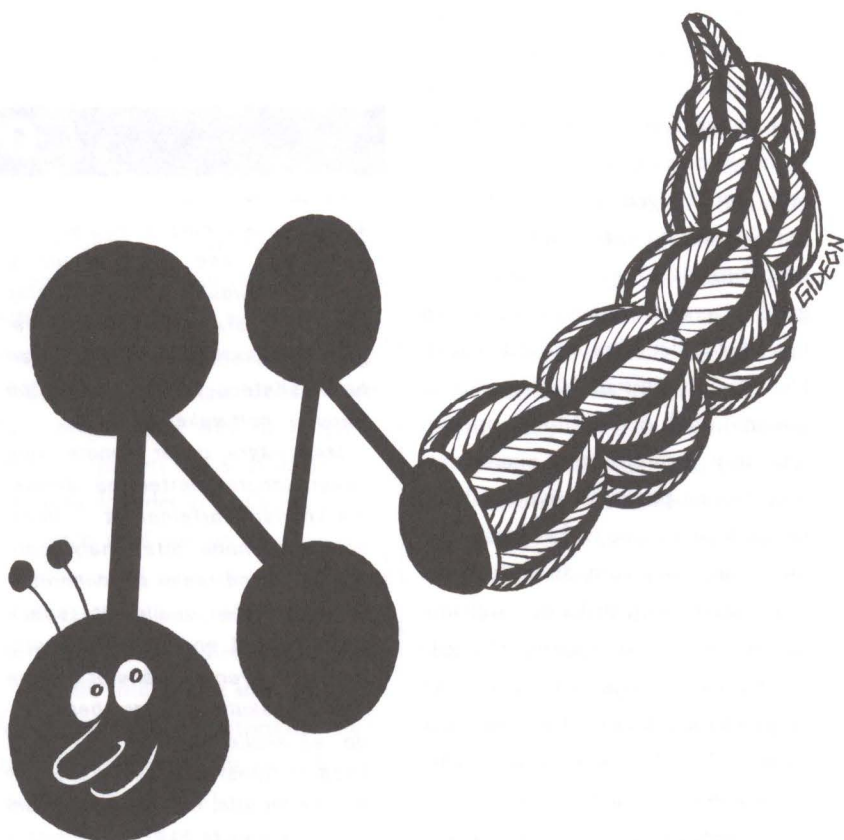
ringar som får alla parter att framstå som kloka och goda. Exempelvis "de företagsamma behöver en miljö som gillar dem" (s 61). När man hade kunnat skriva "man måste sluta hacka på företagen" eller "det är företagen som drar landet". Bagateller, kan tyckas. Men det är det inte. Detta är nyansskillnader höga som hus, nästan att jämföra med Lätta-reklamens geniala omformulering av bantningsproblematiken: "När du bestämt dig för att inte bli fet".

Gamla vanliga förslag

De konkreta politiska förslag som framförs är däremot antingen de gamla vanliga eller fullt förväntliga. Sänkta skatter. Förändrad arbetsrätt. Barnavdrag istället för barnbidrag. Konkurrens mellan skolor. Konkurrensutsatta landsting. Och så vidare. Ibland med ny fräschör i argumentationen, men förvånansvärt ofta utan. Man hade kanske väntat sig mindre naiva utläggningar om skolpengen och skolkonkurrensens välsignelsebringande effekter – att dåliga skolor kommer tvingas slå igen är inte särskilt sannolikt så länge skolans närhet till hemmet har betydelse för barnet och föräldrarna. Miljökapitlet är optimistiskt i överkant även om det känns välgörande med ett tydligt avståndstagande från undergångsromantisk miljöaktivism (men är den särskilt vanlig, egentligen?). Kapitlet om invandring är direkt anstötligt. Att moderaterna vill underlätta för flyktingar och andra förföljda att komma in i Sverige är utmärkt. Men

att släppa annan invandring helt fri, till synes för att bakvägen tvinga fram stora förändringar av andra politikområden, reser både moraliska och praktiska problem som är svåra att överskåda. Den som vill invandra ska enligt manifestet bevisa att han eller hon kan försörja sig. Hur detta ska kunna bevisas och kontrolleras förblir oklart och konsekvenserna blir hur som helst svåra. Vill moderaterna säga att vi måste lära oss att leva med verkliga fattigghetton inom våra gränser, vi som alla andra? Eller, ännu värre, att vi då och då ska skyffla ut människor ur landet enbart för att de är fattiga?

Andra delar av manifestet är välarargumenterade och enkla, som diskussionerna om sänkta skatter för i synnerhet låginkomsttagare och intervjuer med personer som tvingas betala absurda fastighetskatter och bokstavligen måste gå från gård och grund. I flera frågor ligger manifestet förvånansvärt lågt, däribland i den så kallade pigfrågan och diskussionen om kvinnornas sysselsättning och den offentliga sektorn. Här tror jag att programgruppen har missbedömt stämningen i den allmänna debatten. Folk vill kunna köpa hemtjänster, om man bara har råd och helst vitt. Senast i början av april publicerade

Aftonbladet Kvinna ett stort reportage om kvinnor som anställer svarta barnflickor i hemmet och som känner sig kränkta över att få sina behov av avlastning fördömda och förlöjli-

”
I flera frågor ligger manifestet förvånansvärt lågt, däribland i den så kallade pigfrågan och diskussionen om kvinnornas sysselsättning och den offentliga sektorn.
”

gade. Om kvinnorna och den offentliga sektorn säger moderaternas manifest i stort sätt inget mer än att efterfrågan på vård och omsorg kommer att vara fortsatt stort men att dessa inte enbart måste drivas i offentlig regi. Det är ingen särskilt kontroversiell slutsats, åtminstone inte om man talar om omsorgen för barn och gamla. Jag anar att programgruppen har velat ta det säkra före det osäkra. Den vet att jämställdhetsfrågorna är minerad mark och vill inte i onödan reta upp feministerna, exempelvis mig. Denna punktvisa överförsiktighet avslöjar i själva verket hela syftet med manifestet som är att uppvisa moderaterna som snälla och stillsamma. Adjöss med arrogansen. Här gäller det att till varje pris förvalta det empatiska kapital som Carl Bildt har samlat på sig i Bosnien och som i bästa fall kan få hela partiet att lysa med ett mildhetens ljus. Att få framstå som

blida, det måste vara en ny upplevelse för moderater.

Öppnar för nya lösningar

Om detta kan man tycka två saker. Man kan tycka att partiet försöker lura på mitten- och vänsterväljarna den gamla vanliga högerpolitiken via ny förpackning och nytt språk. Men man kan också tycka att moderaternas nya politiska stil faktiskt gör det möjligt för socialdemokrater att diskutera nya lösningar på exempelvis skattepolitikens område utan att drabbas av klasshat och direktörskräck. Dessutom är det så att kläderna tenderar att göra mannen även i politiken. En ny politisk stil kommer

således på sikt att förändra dem som uppträder med den. Om moderaterna blir framgångsrika i sin omgestaltning kommer detta att skapa nya förslag, nya kompromiss- och samarbetslagen, nya förhandlingsmöjligheter, nya kamratskaper och nya politiska lösningar i rikspolitiken. En ny image är nämligen inte någon yttlig och banal händelse utan en signal till omstörtande förändringar. Den som byter image framgångsrikt byter publik, och det förändrar hela spelet. Förutsatt att den som byter skepnad menar allvar, förstås. Hur det är med moderaterna på den punkten vet vi förstås inte så mycket än.

ORD

Lika för alla

Tjänstebeskattningsutredaren Dan Andersson lade i sin utredning fram i huvudsak samma förslag som alla andra – utom LO och s-regeringen förstås – för att få ner arbetslösheten. Lägre skatter på tjänster, helt enkelt.

Men några dagar senare slog jämställdhetsexperten på arbetsmarknadsdepartementet larm. Förslagen hade inte analyserats speciellt med tanke på kvinnorna. Jämställdheten skulle inte specifikt vinna på en öppnare tjänstemarknad. Även om tjänster hemma hos folk skulle bli lägre beskattade, så skulle inte alla ha råd att köpa de tjänsterna, det skulle inte bli lika för alla, och någonting som alla inte kan få lika av – förutom

att kvinnorna ska gynnas med speciella villkor för att de är kvinnor – det är otänkbart, förkastligt, underkänt, utdömt. Av det enkla skälet att någonting skulle kunna röra på sig, de fastlåsta positionerna omkring alltings omöjlighet skulle kunna lossna, och hur skulle det då se ut om inte ombudsmännen och jämställdhetskvinnorna kunde kontrollera att allt var och förblev reglerat, lika för alla, fast gynnat för kvinnorna, d v s totalt behärskat av grindvakterna för olika gruppintressen, d v s oförändrat?

Idealet, förstår man, är att alla har lika lite råd till allt, att alla bevakar alla så att rörlighet förhindras.

Helena Rivière